

ЗАКОН
ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ И ДОПОЛНУВАЊЕ НА
ЗАКОНОТ ЗА ОБЛИГАЦИОНИТЕ ОДНОСИ
Службен весник на Р. Македонија бр.84/08 од 11.07.2008 година

Член 1

Во Законот за облигационите односи („Службен весник на Република Македонија“, број 18/2001, 04/2002 и 05/2003), во насловот на членот 7 зборовите: „создавање и“ се бришат.

Во членот 7 зборовите: „се создава или“ се бришат.

Член 2

Во членот 8 ставот 2 се брише.

Член 3

По членот 9 се додава нов член 9-а кој гласи:

„Заштита на личните права

Член 9-а

1) Секое физичко и правно лице, покрај заштитата на имотните права, има и право на заштита на своите лични права согласно закон.

2) Како лични права, во смисла на овој закон, се подразбираат правата на живот, телесно и душевно здравје, чест, углед, достоинство, лично име, приватност на личниот и семејниот живот, слобода, интелектуално творештво и други лични права.

3) Правните лица ги имаат сите наведени лични права, освен оние врзани за биолошката суштина на физичкото лице, а особено правата на добар глас и углед, назив односно фирма, деловна тајна, слобода на претприемништво и други лични права на овие лица.“

Член 4

По членот 10 се додава нов член 10-а кој гласи:

„Начело на справедливост

Член 10-а

Начелото на справедливост се применува во случаите точно определени со закон, како што се одделни случаи поврзани со одговорноста за штета, општите услови на договорот, раскинувањето на договорот поради променети околности и слично.“

Член 5

По членот 12 се додава нов член 12-а, кој гласи:

„Правни последици од повредата на начелата

Член 12-а

Во кои случаи и какви последици произлегуваат од повредата на начелата, се уредува со закон.“

Член 6

Насловот на членот 15 и членот 15 се менуваат и гласат:

„Примена на обичаите и практиката

Член 15

1) Во облигационите односи се применуваат обичаите кога нивната примена е договорена или со закон предвидена.

2) Во облигационите односи помеѓу трговците се применуваат трговските обичаи кои овие ги договориле и трговската практика која ја воспоставиле дури и кога се во спротивност со диспозитивните норми.

3) Во облигационите односи се применуваат и узансите (општи и посебни), кога нивната примена е договорена или таа неспорно произлегува од околностите на случајот.“

Член 7

Насловот на член 16 и членот 16 се менуваат и гласат:

„Примена на други закони и меѓународни договори

Член 16

Врз облигационите односи кои се уредуваат со други закони и со меѓународни договори кои ги ратификувала Република Македонија се применуваат одредбите на овој закон во прашањата што не се уредени со тој закон, односно меѓународен договор“.

Член 8

Во членот 17 ставот 2 се менува и гласи:

„2) Трговски договори, во смисла на овој закон, се договори што трговските друштва, трговците поединци и другите правни или физички лица кои вршат трговска дејност, во вид на занимање, ги склучуваат меѓу себе во вршењето на дејностите што го сочинуваат предметот на нивното работење или се во врска со тие дејности.“

Член 9

По членот 17 се додаваат нов наслов и нов член 17-а кој гласи:

„Самовласна заштита

Член 17-а

Учесниците во облигационите односи кои во согласност со закон самовласно прибават или штитат некое свое право, должни се тоа прибавување или штитење да го остварат во рамките на допуштеноста предвидена со закон, а во спротивно одговараат за направеното пречекорување.“

Член 10

Во глава II по насловот на глава II „НАСТАНУВАЊЕ НА ОБВРСКИТЕ“, се додава нов член 17-б кои гласат:

„Основи за настанување на обврските

Член 17-6

Обврските настануваат со договор, причинување штета, стекнување без основ, работороводство без налог, јавно ветување награда, издавање хартии од вредност и други случаи предвидени со закон.“

Член 11

Во глава II „НАСТАНУВАЊЕ НА ОБВРСКИТЕ“, Оддел 1 „ДОГОВОР“, насловот на Отсек 1 се менува и гласи „СКЛУЧУВАЊЕ НА ДОГОВОРОТ“.

Под насловот на Отсек 1 се додава нов наслов кој гласи „I. СОГЛАСНОСТ НА ВОЛЈИТЕ“.

Член 12

Насловот на член 20 и членот 20 се менуваат и гласат:

„Изјава на волја

Член 20

1) Волјата за склучување на договор може да се изјави со зборови, вообичаени знаци или друго однесување од кое со сигурност може да се заклучи за нејзиното постоење, содржина и идентитетот на давачот на изјавата.

2) Волјата за склучување на договор може да се изјави и со помош на различни комуникациски средства (телефон, факс, интернет врска и други).

3) Изјавата на волја мора да биде направена слободно и сериозно.“

Член 13

Во член 22 по ставот 3 се додаваат три нови става 4, 5 и 6, кои гласат:

“4) Ако едната страна, во текот на преговорите и дала на другата класифицирани или доверливи информации или и овозможила да дојде до нив, другата страна, освен ако не е поинаку договорено или уредено со закон, не смее да ги направи достапни на трети лица, ниту да ги користи за свои интереси, без разлика дали подоцна договорот е склучен или не.

5) Класификацијата на информациите, нивната заштита, како и обврските и одговорностите на создавачите и корисниците на класифицирани информации, се врши согласно закон.

6) Кои информации се сметаат за доверливи во трговската практика и работење, се уредува со општ акт на правното лице.“

Ставот 4 станува став 7.

Член 14

Насловите на членовите и членовите 23-а, 23-б и 23-в се бришат.

Член 15

Во членот 24 во став 1 зборовите „така што со неговото прифаќање би можел да се склучи договор“ се бришат.

По ставот 1 се додава нов став 2, кој гласи:

„2) Понудата може да се направи на присутно и на отсутно лице.“

Ставот 2 станува став 3.

Член 16

По член 24 се додава нов наслов и нов член 24-а кој гласи:

„Понуда направена со комуникациско средство

Член 24-а

1) Понудата направена со комуникациско средство се смета за понуда помеѓу отсутни лица.

2) Ако во конкретниот случај може веднаш се даде одговор на понудата, се смета дека понудата дадена со комуникациско средство е направена помеѓу присутни лица, освен ако со посебен закон поинаку не е определено.“

Член 17

Во членот 25 по ставот 1 се додаваат два нови става 2 и 3, кои гласат:

„2) Доколку во општата понуда не е предвиден рокот на нејзината обврзност, се смета дека таа обврзува се додека залихите на добра кои ги има понудувачот а на кои се однесува понудата не бидат исцрпени, не престане неговата способност за давање на понудените услуги односно не престане неговата способност да го пренесува или отстапува понуденото право.

3) Кога општата понуда во која не е определен рокот на нејзината обврзност престанала поради неможност на понудувачот и понатаму да пренесува или отстапува определени права, заинтересираното лице има право на надомест на штетата која ја претрпело верувајќи дека со примањето на нејзината изјава за прифаќање од страна на понудувачот договорот ќе се смета за склучен.“

Член 18

По членот 30 се додава нов член 30-а кој гласи:

„Понуда од неовластено лице

Член 30-а

Писмената понуда го обврзува понудувачот иако не е потпишана од овластено лице само кога е дадена на деловна хартија (меморандум) со која тој се служи во деловното работење и е потпишана на вообичаен начин, се однесува на дејноста со која тој редовно се занимава и е во нејзиниот редовен обем и ако понудениот не знаел ниту можел да знае дека понудата е потпишана од неовластено лице.“

Член 19

Во членот 32 ставот 2 се брише.

Член 20

Во глава II „НАСТАНУВАЊЕ НА ОБВРСКИТЕ“, оддел 1 „ДОГОВОР“, отсек 1 „СКЛУЧУВАЊЕ НА ДОГОВОРОТ“ под насловот „IV. СПОСОБНОСТ“ се додаваат два нови члена 45-а и 45-б кои гласат:

“Правна способност

Член 45-а

1) Секое физичко и правно лице е способно да биде носител на права и обврски во облигационите односи.

2) Физичкото лице се стекнува со правна способност во моментот на неговото раѓање, а правното лице во моментот на неговото настанување, што се уредува со посебен закон.

3) Се смета дека зачатото дете е родено кога тоа е потребно за заштита на неговите права, под услов да се роди живо.

4) Се смета дека детето е родено живо, освен ако не се докаже спротивното.

5) Правната способност на физичкото лице престанува со неговата смрт односно со неговото прогласување за умрено, а на правното лице со неговото престанување, уредено со закон.

Деловна способност

Член 45-б

1) Деловно способното лице самостојно изјавува правно релевантна волја.

2) Физичкото лице со деловна способност се стекнува со навршувањето на годините на полнолетство и во други случаи предвидени со закон.

3) Физичкото лице до навршување на 14 години и полнолетното лице на кое му е одземена деловната способност е деловно неспособно.

4) Лицето кое навршило 14 години до полнолетство и полнолетното лице на кое му е ограничена деловната способност е ограничено деловно способно, освен ако со закон поинаку не е определено.

5) Правното лице со деловна способност се стекнува во моментот на стекнувањето на правната способност, освен ако со закон поинаку не е определено."

Член 21

Во членот 46 по ставот 1 се додава нов став 2, кој гласи:

"2) Правните лица настапуваат во правниот промет во согласност со закон, својот статут, договорот за друштвото, односно нивните општи акти."

Ставот 2 кој станува став 3 се менува и гласи:

"3) Правните работи превземени од правното лице со трето лице надвор од дејностите што го сочинуваат неговиот предмет на работење се полноважни, освен ако третото лице знаело или со оглед на околностите морало да знае за пречекорувањето или ако со закон поинаку не е определено.

Ставот 3 станува став 4."

Член 22

Во членот 47 во став 6 зборовите „Одредбите од ставовите 1, 2, 3, 4 и 5 на овој член“ се заменуваат со зборовите „Одредбите на овој член“.

Член 23

По членот 47 се додава нов член 47-а кој гласи:

„Договор на деловно неспособно лице

Член 47-а

1) За склучување на полноважен договор е потребно договаработ да ја има деловната способност која се бара за склучување на тој договор.

2) Договорот на деловно неспособно лице е ништовен.

3) Договорот на деловно неспособно лице кој има помала вредност (секојдневни договори) се смета за полноважен, освен ако со закон не е поинаку определено."

Член 24

Во насловот на членот 48 зборовите: „деловно неспособно лице“ се заменуваат со зборовите: „ограничено деловно способно лице“.

Ставот 1 се брише.

Во ставот 2 кој станува став 1 зборовите: „способно лице“ се заменуваат со зборовите: „способен малолетник“.

По ставот 1 се додава нов став 2, кој гласи:

„2) Полнолетното лице на кое со судска одлука му е ограничена деловната способност може, без одобрение на законскиот застапник да ги склучува сите договори чие склучување не му е забрането со судската одлука.“

Во ставот 3 зборовите: „Другите договори на лицата од став 2 на овој член“ се заменуваат со зборовите: „Останатите договори на овие лица“.

Член 25

Насловот на членот 49 и членот 49 се менуваат и гласат:

„Право на содоговарачот на ограничено деловно способно лице

Член 49

1) Содоговарачот на ограничено деловно способно лице кој не знаел за неговата ограничена деловна способност може да се откаже од договорот што го склучил со него без дозвола од неговиот законски застапник.

2) Ова право го има и содоговарачот на ограничено деловно способно лице кој знаел за неговата ограничена деловна способност, но бил измамен од него дека има дозвола од својот законски застапник.

3) Ова право се гаси по истекот на 30 дена од дознавањето за ограничената деловна способност на другата страна, односно за непостоењето на дозвола од законскиот застапник, но и порано ако законскиот застапник го одобрил договорот пред да истече тој рок.“

Член 26

Во членот 50 став 1 зборовите: „деловно неспособно лице“ се заменуваат со зборовите: „ограничено деловно способно лице“.

Член 27

Во членот 51 зборовите „за време на својата ограничена деловна способност“ се заменуваат со зборовите „додека било ограничено деловно способно“.

Член 28

По членот 59 се додаваат нов наслов и член 59-а кои гласат:

„Писмена потврда на усно склучениот договор

Член 59-а

1) Секоја од страните може да бара од другата страна писмена потврда за усно склучениот договор се додека другата страна не ја исполни својата обврска од договорот.

2) Страната која ја бара писмената потврда ќе и достави на другата два истоветни примерока кои ги потпишала со повик да и врати еден од примероците откако ќе го потпише.

3) Ако повиканата страна во рок од осум дена од денот кога го примила повикот не и ја предаде потврдата на другата страна, самата или преку друго

лице, или не ја прати препорачано, другата страна може да бара од судот да го утврди постоењето на договорот и неговата содржина.

4) Судот ќе го отфрли барањето за утврдување на постоењето на договорот и неговата содржина, доколку страната која ова утврдување го бара не успее да го стори веројатно постоењето на правен интерес за вложување на барањето за утврдување.

5) Особено, судот ќе постапи вака кога обврската на страната кон која е истакнато барањето за утврдување на постоењето на договорот и неговата содржина е втасана, а не постојат околности кои укажуваат на постоењето правен интерес кај страната која ова утврдување го бара.

6) Договорот е полноважен иако писмената потврда не е дадена.

7) Овие правила се применуваат и во случај кога страните се согласиле на својот усно склучен договор да му дадат писмена потврда."

Член 29

Во членот 61 ставот 3 се брише.

Член 30

Во членот 64 ставот 4 се менува и гласи:

„4) Барањето на писмената форма е исполнето и кога страните ќе разменат писма или ќе се спогодат со помош на некое комуникациско средство што овозможува со сигурност да се утврдат постоењето и содржината на изјавата како и идентитетот на лицето кое ја дава.“

Ставот 5 се брише.

Член 31

Во членот 96 ставот 2 се менува гласи:

„2) Договарачот кој е виновен за склучувањето на ништовен договор му одговара на содоговарачот за штетата што ја трпи поради ништовноста на договорот, ако овој не знаел или според околностите не морал да знае за постоењето на причината за ништовност.“

Ставот (3) се брише.

Член 32

Насловот на членот 100 и членот 100 се бришат.

Член 33

Во членот 103 зборовите „склучила страна ограничено деловно способна“ се заменуваат со зборовите „случило ограничено деловно способно лице“.

Член 34

Во членот 108 по зборовите „дека е деловно способно“ се додаваат зборовите „односно дека има дозвола од својот законски застапник“.

Член 35

Во членот 121 став 5 зборот „затезна“ се заменува со зборот „казнена“.

Член 36

Во членот 126 ставот 1 се менува и гласи:

„1) Кога исполнувањето на обврската на едната страна, во двостран договор, станало невозможно поради вонреден настан, кој се случил по склучувањето на договорот а пред втасаноста на обврската, што во времето на склучувањето на

договорот не можел да се предвиди ниту договорната страна можела да го спречи, избегне или отстрани и за кој не одговара ни едната ни другата страна (виша сила), обврската на другата страна се гасне, а ако оваа целосно или делумно ја исполнила својата обврска, може да бара тоа да и се врати според правилата за стекнување без основ.“

Во ставот 2 зборот „деловна“ се заменува со зборот „делумна“.

Член 37

Во членот 127 во став 1 зборот „гаси“ се заменува со зборот „гасне“.

Во ставот 2 зборовите „Таа страна,“ се заменуваат со зборовите „Освен тоа, таа“.

Член 38

Насловот на членот 130 и членот 130 се менуваат и гласат:

„Поим и обврзност

Член 130

1) Општите услови на договорот се договорни одредби составени за поголем број договори кои едната договорна страна (составувач), пред или во моментот на склучување на договорот и ги предлага на другата, било да се содржани во формуларен (типски) договор, било договорот на нив да се повикува.

2) Општите услови ги дополнуваат посебните спогодби утврдени помеѓу договарачите и по правило, обврзуваат како и овие.

3) Во случај на несогласување меѓу општите услови и посебните спогодби, обврзуваат последниве.

4) Општите услови на договорот мораат да бидат објавени на вообичаениот начин.

5) Општите услови ја обврзуваат договорната страна ако и биле познати или морале да и бидат познати во моментот на склучувањето на договорот.“

Член 39

Насловот на членот 131 и членот 131 се менуваат и гласат:

„Ништовност на одредени одредби

Член 131

1) Ништовни се одредбите на општите услови на договорот кои, спротивно на начелото на совесност и чесност, овозможуваат очигледен несразмер во взаемните давања на страните и како такви создаваат можност од настанување на штета на содоговарачот на составувачот или го загрозуваат постигнувањето на целите на склучениот договор, дури и кога општите услови кои ги содржат се одобрени од надлежен орган.

2) Судот може да ја одбие примената на одделни одредби на општите услови што ја лишуваат другата страна од правото да стави приговори, или оние врз основа на кои таа ги губи правата од договорот или ги губи правата во однос на роковите, или кои инаку се несправедливи или претерано строги спрема неа.

3) При оценката на ништовноста на одредени одредби од општите услови се земаат предвид сите околности, настанати пред и во моментот на склучување на договорот, правната природа на договорот, видот на стоките и услугите кои се предмет на обврската, останатите одредби од договорот како и одредбите на друг договор со кои одредбата од општите услови е поврзана.

4) Ништовноста не се применува на оние одредби од општите услови на договорот чија содржина е преземена од важечките прописи или за нивната содржина претходно поединечно се преговарало и другата страна можела да влијае на нивната содржина, како и на одредбите за суштествените елементи на договорот ако се јасни, разбирливи и лесно воочливи.“

Член 40

Во членот 141 ставот 1 се менува и гласи:

„1) Тој што со вина ќе му причини штета на друг, должен е да ја надомести.“

Член 41

Во членот 142 зборовите „нанесувањето на друга физичка или душевна болка или страв“ се заменуваат со зборовите „повреда на личните права“.

Член 42

Во членот 143 во став 3 по зборот „граници“ се додаваат зборовите „(прекумерна штета)“.

Член 43

Насловот на членот 144 и членот 144 се менуваат и гласат:

“Барање да се престане со повреда на личните права

Член 144

Секој има право да бара од суд или друг надлежен орган да нареди престанување на дејствие со кое се повредува негово лично право и да нареди отстранување на последиците настанати со ова дејствие.“

Член 44

Насловот на членот 145 и членот 145 се менуваат и гласат:

„Постоење вина

Член 145

1) Вина постои кога штетникот причинил штета со намера или со невнимание (крајно, обично или друг степен на невнимание предвиден со закон).

2) Ако штетата е причинета со намера или крајно невнимание, оштетениот треба да го докаже нивното постоење.

3) Ако пак штетата е причинета со обично невнимание или друг помал степен на невнимание, штетникот треба да докаже дека тие не постоеле.“

Член 45

Насловот пред член 146 се менува и гласи „Лица кое не одговараат за штета“.

Член 46

Во членот 151 во став 2 зборовите „од ставот 1 на овој член“ и запирката се бришат.

Член 47

Во членот 155 став 1 зборот „впише“ се заменува со зборот „припише“.

Член 48

Насловот на членот 159 и членот 159 се менуваат и гласат:

„Претпоставка на постоење причинска врска

Член 159

За штетата настаната во врска со предмет, подвижен или недвижен, чија положба, употреба, особина или самото негово постоење претставуваат зголемена опасност од настанување штета за околината (опасен предмет) или дејноста чие вршење претставува зголемена опасност од настанување штета за околината (опасна дејност), се претпоставува дека потекнува од тој предмет, односно таа дејност, освен ако се докаже дека причината е на страната на оштетениот или трето лице, односно настанала поради виша сила.“

Член 49

Пред насловот на членот 165 се додава нов наслов кој гласи „III. ОДГОВОРНОСТ ЗА НЕИСПРАВЕН ПРОИЗВОД“.

Насловот пред членот 165 и членот 165 се менуваат и гласат:

„Општо правило

Член 165

1) Производителот кој пушти во промет некој производ, одговара за штетата предизвикана од неисправноста на тој производ, без оглед на вина.

2) Одредбите од ова поглавје се однесуваат на материјалната штета предизвикана со смрт или телесна повреда и на штетата предизвикана со уништување или оштетување на предмет на оштетениот, ако се работи за таков вид на предмет кој е вообичаено наменет за лична употреба и ако оштетениот предметот претходно го користел за таа цел.

3) Оштетениот има право на надоместок на штетата предизвикана со уништување или оштетување на предмет, само за делот на штетата кој го надминува паричниот износ еднаков на 500 евра, изразен во денарска противвредност, утврден според средниот курс на Народна банка на Република Македонија на денот на утврдувањето на износот на надоместокот за штета.

4) Надомест на нематеријалната штета предизвикана од неисправен производ може да се бара само според општите правила за одговорност за штета.

5) На износот на надоместокот на материјалната штета предизвикана со смрт или телесна повреда, се применуваат одредбите на овој закон за надоместок на материјална штета во случај на смрт, телесна повреда и оштетување на здравјето.

6) Овие одредби не се применуваат на штетата предизвикана со нуклеарна несреќа.

7) Овие одредби се применуваат без исклучување на можната примена на правилата за одговорност за штета предизвикана со опасен предмет и опасна дејност, како и на правилата за одговорност за материјалните недостатоци на предметот и на правилата на договорната и вондоговорната одговорност за причинета штета.

8) Неисправноста на производот и причинетата штета, треба да ги докаже оштетениот.“

Член 50

По членот 165 се додаваат седум нови члена 165-а, 165-б, 165-в, 165-г, 165-д, 167-ѓ, 165-е кои гласат:

„Производ

Член 165-а

- 1) Под производ, во смисла на овој закон, се подразбира било кој подвижен предмет, како и самостоен дел вграден во некој подвижен или недвижен предмет.
- 2) Производ е и електричната и другите видови енергија.

Неисправен производ

Член 165-б

- 1) Производот е неисправен ако, земајќи ги предвид сите околности на случајот, а особено начинот на кој производот е претставен, целите во кои според разумното очекување производот може да биде употребен и времето кога производот е пуштен во промет, не дава сигурност што од таквите производи оправдано се очекува.
- 2) Производот ставен во промет не се смета за неисправен ако подоцнежниот ваков вид на производ, пуштен во промет, е со подобри својства.

Производител

Член 165-в

- 1) Производител е лицето кое изработило готов производ; лицето кое ја произвело суровината самостојниот и несамостојниот дел вграден во готов производ; како и лицето кое, обележувајќи ги производот со своето име, трговска марка или било каков друг знак на разликување, се претставува како производител.
- 2) За производител се смета и лицето кое го увезло производот заради продажба, давање во закуп или заради друг вид на ставање на производот во промет.
- 3) Производителот и лицето кое го увезло производот одговараат солидарно за причинетата штета.
- 4) Ако не е можно да се утврди кој е производител, за таков се смета секое лице кое го става производот во промет, освен ако тоа лице во разумен рок не го извести оштетениот за лицето од кое го набавило производот.
- 5) Решението од претходната одредба се применува и кога не може да се утврди кој го увезол производот, па и тогаш кога името, фирмата и називот на производителот се наведени на производот.

Солидарна одговорност

Член 165-г

Ако повеќе лица одговараат за штетата предизвикана од неисправен производ, нивната одговорност е солидарна.

Ослободување од одговорност

Член 165-д

- 1) Производителот се ослободува од одговорност, ако докаже дека:
 - не го пуштил производот во промет;
 - од околностите на случајот произлегува дека неисправноста, а ни нејзината причина не постоеле во моментот кога го пуштил производот во промет;

- производот не е произведен за продажба, давање во закуп или било која друга деловна цел, како и дека не е произведен или пуштен во промет во рамките на неговата дејност;
- неисправноста е последица на присилните прописи кои биле на сила во моментот кога го пуштил производот во промет;
- состојбата на науката или техничкото знаење, во моментот на ставање на производот во промет, не овозможувале откривање на неисправноста;
- штетата настапила исклучиво поради дејствие на оштетениот или лицето за кое тој одговара, односно дејствие на трето лице кое производителот не можел да го предвиди и чии последици не можел да ги избегне или отстрани.

2) Производителот на дел од производ се ослободува од одговорноста и ако докаже дека неисправноста е предизвикана од конструкцијата на производот во кој е вграден овој дел или произлегува од напатствијата, добиени од производителот на производот во кој е вграден овој дел.

3) Одговорноста на производителот е делумна ако тој докаже дека за настанувањето на штетата придонел самиот оштетен или лицето за кое тој одговара.

4) Ако за настанувањето на штетата придонело и трето лице, тоа одговара солидарно со производителот.

Забрана на договорно исклучување или ограничување на одговорноста

Член 165-ѓ

- 1) Одговорноста на производителот не може со договор однапред да се исклучи или ограничи.
- 2) Секоја спротивна одредба е ништовна.

Рокови за остварување на правата

Член 165-е

1) Побарувањето за надомест на штетата предизвикана од неисправен производ застарува во рок од три години од денот кога оштетениот дознал или морал да дознае за штетата, неисправноста на производот и лицето кое е производител.

2) Во секој случај, побарувањето за надомест на штета предизвикана од неисправен производ престанува со истекот на рокот од пет години, сметано од неговото ставање во промет, освен ако пред истекот на овој рок е прекината застареноста поради поведување на постапка пред суд или друг надлежен орган заради утврдување или остварување на побарувањето за надомест на штетата."

Член 51

По членот 165-е се додава нов наслов „III-а. ОДГОВОРНОСТ ЗА ШТЕТА ОД ЖИВОТНИ“ и четири нови члена 165-ж, 165-з, 165-с и 165-и кои гласат:

„III-а. ОДГОВОРНОСТ ЗА ШТЕТА ОД ЖИВОТНИ

Одговорност на имателот

Член 165-ж

1) За штета причинета од животно одговара неговиот имател, било тоа да се наоѓа кај него, било да се загубило или избегало.

2) Имателот одговара и за штетата што вознемирено животното ќе му ја причини на лицето кое со добра волја настојувало да го укроти и задржи.

3) Како имател, во смисла на овој член се подразбира сопственикот, закупецот, послугопримачот, плодоуживателот и слично.

Животно доверено на чување или грижа на друг

Член 165-з

1) За штетата причинета од животното дадено на користење односно доверено на чување или грижа на друг или доверено на чување или грижа на установа во рамките на нејзината редовна дејност, одговараат другиот и установата, како што би одговарал и имателот.

2) Имателот кој предал животното на друг за овој тоа да го користи, или го дал на чување или грижа, должен е на другиот односно на чуварот да им укаже на маните на животното, ако ги има, во спротивно ќе им одговара за штета солидарно со другиот.

Животно затекнато при причинување на штета

Член 165-с

1) Сопственикот, односно корисникот на земјиштето има право животното, кое ја причинува штетата на неговиот имот, да го фати и да го задржи кај себе до надоместувањето на штетата.

2) Тој е должен, без одлагање, да го извести имателот на животното за штетата и задржувањето, а ако не знае кој е имателот, надлежниот орган на локалната самоуправа.

3) Ако имателот не ја надомести штетата во разумен рок, во поглед на надоместувањето соодветно се применуваат правилата за правото на задржување уредени со овој закон.

Штета причинета од дивеч

Член 165-и

1) За штетата причинета од дивеч одговара корисникот на отворено или затворено ловиште.

2) За штетата причинета од дивеч за кој е пропишана трајна забрана на ловење одговара државата, доколку не докаже дека штетата настанала по вина на оштетениот.

3) Во поглед на одговорноста предвидена со претходните правила соодветно ќе се применуваат одредбите за одговорност врз основа на вина односно опасен предмет или вршење опасна дејност, освен ако со посебен закон не е предвидено поинаку."

Член 52

По членот 165-и се додава нов наслов „III-б. ОДГОВОРНОСТ ЗА ШТЕТА ОД ГРАДЕЖ" и нов член 165-ј кои гласат:

„III-б. ОДГОВОРНОСТ ЗА ШТЕТА ОД ГРАДЕЖ

Член 165-ј

1) Сопственикот на зграда односно друг градеж одговара за штетата која ќе биде причинета со нивно уривање или од падот на некој нивен дел или на било кој друг начин.

2) Тој се ослободува од одговорноста ако докаже дека штетата настанала поради виша сила или со вина на оштетениот.

3) Сопственикот има право да бара надомест од лицата кои се виновни за настанувањето на штетата.

4) Овие одредби се применуваат и на владетелот кој зградата или градежот ги држи како да е сопственик.

5) Во поглед на одговорноста предвидена со претходните правила соодветно ќе се применуваат одредбите за одговорност и надомест на штета предвидени со овој закон, освен ако со посебен закон не е предвидено поинаку.

6) Овие одредби не ја исклучуваат солидарната одговорност на нарачувачот и изведувачот на работи врз недвижност за штетата што ќе ја претрпи трето лице, согласно овој закон."

Член 53

Во членот 166 во став 1 по зборот „државата“ се става записка и се додаваат зборовите „без оглед на постоењето на вина, освен ако поинаку не е определено со друг закон“.

Член 54

Во членот 170 по зборот „слично“ точката се заменува со записка и се додаваат зборовите „без оглед на постоењето на вина“.

Член 55

Во членот 171 ставот 2 се менува и гласи:

„2) Ако околностите на случајот и други околности бараат примена на начелото на справедливост, судот може штетникот да го ослободи од обврската за надомест на штетата.“

Член 56

По насловот “V. НАДОМЕСТ НА НЕМАТЕРИЈАЛНА ШТЕТА” се додава нов член 187-а кој гласи:

„Како се надоместува нематеријалната штета

Член 187-а

Нематеријалната штета се надоместува нематеријално (морална сатисфакција) и материјално (материјална сатисфакција) во случаи предвидени со закон.“

Член 57

Насловот на членот 188 и членот 188 се менуваат и гласат:

„Објавување пресуда или исправка

Член 188

Во случај на повреда на личните права оштетениот може да бара, а судот да нареди, на трошок на штетникот, објавување на пресудата односно исправката, повлекување на изјавата со која е сторена повредата, или нешто друго со што

може да се оствари целта која се постигнува со справедливиот паричен надомест.“

Член 58

Насловот на членот 189 и членот 189 се менуваат и гласат:

„Справедлив паричен надомест

Член 189

1) Во случај на повреда на личните права судот, ако најде дека тежината на повредата и околностите на случајот го оправдуваат тоа, ќе досуди справедлив паричен надомест, независно од надоместокот на материјалната штета, како и во нејзино отсуство.

2) При одлучувањето за барањето за справедлив паричен надомест судот ќе води сметка за силината и траењето на повредата со која биле предизвикани физички болки, душевни болки и страв како и за целта за која служи надоместокот, но и за тоа надоместокот да не е во спротивност со стремежите кои не се споиви со неговата природа и општествената цел.

3) За повреда на правото на углед и другите лични права на правните лица судот, ако најде дека тежината на повредата и околностите на случајот го оправдуваат тоа, ќе досуди справедлив паричен надомест, независно од надоместокот на материјалната штета, како и во нејзино отсуство.

4) Покрај овие правила, во одделни случаи, кога тоа со друг закон е поинаку уредено ќе се применуваат и правилата од тој закон.“

Член 59

Насловот на членот 190 и членот 190 се менуваат и гласат:

„Справедлив паричен надомест во случај на смрт или тежок инвалидитет

Член 190

1) Во случај на смрт или тежок инвалидитет на некое лице, судот може да им досуди на членовите на неговото потесно семејство (брачен другар, деца и родители) справедлив паричен надомест за нематеријална штета.

2) Таквиот надомест може да им се досуди и на браќата и сестрите, дедовците и бабите, внуците и вонбрачниот другар, ако меѓу нив и умреното, односно повреденото, лице постоела потрајна животна заедница.

3) Право на справедлив паричен надомест имаат и родителите во случај на губиток на зачатото, а неродено дете.“

Член 60

Насловот на членот 191 и членот 191 се менуваат и гласат:

„Справедлив паричен надомест во посебни случаи

Член 191

Право на справедлив паричен надомест за нематеријална штета има лицето спрема кое со измама, со принуда или со злоупотреба на некој однос на потчинетост или зависност е извршено некое кривично дело против половата слобода и половиот морал.“

Член 61

Насловот на членот 192 и членот 192 се менуваат и гласат:

“Справедлив паричен надомест за идна нематеријална штета

Член 192

Судот, на барање на оштетениот, ќе досуди справедлив паричен надомест и за идна нематеријална штета, ако според редовниот тек е извесно дека таа ќе трае и во иднина.”

Член 62

По членот 192 се додава нов член 192-а кој гласи:

„Втасаност и висина на справедливиот паричен надомест

Член 192-а

1) Обврската за исплата на справедливиот паричен надомест стасува со денот на донесувањето на првостепената пресуда со која е определена висината на овој надомест.

2) При одлучувањето за висината на справедливиот паричен надомест, судот ќе го земе предвид и времето изминато од настанувањето на штетата до донесувањето на одлуката, ако должината на чекањето на сатисфакцијата и другите околности го оправдуваат тоа.”

Член 63

Во членот 203 зборот „затезна“ се заменува со зборот „казнена“.

Член 64

Насловот на членот 252 и членот се менуваат и гласат:

„Кога должникот се ослободува од одговорноста

Член 252

Должникот се ослободува од одговорноста за штета ако докаже дека не можел да ја исполни својата обврска, односно дека задоцнил со исполнувањето на обврската поради вонреден настан што се случил по склучување на договорот, а кој не можел да го спречи, избегне или отстрани (виша сила)“.

Член 65

Во членот 253 во став 1 зборовите: „врз случај“ се заменуваат со зборовите: „на случаите, а зборот „кој“ се заменува со зборот „кои“.

Член 66

Во членот 254 во став 1 по зборот „исклучи“ се додаваат зборовите: „или да се ограничи“.

Во ставот 2 по зборот „исклучување“ се додаваат зборовите: „или ограничување“.

Член 67

Во членот 255 во став 1 по зборот „штета“ сврзникот „и“ се заменува со запирка а по зборовите „испуштената корист“ и запирката се додаваат зборовите „како и справедлив паричен надомест на нематеријална штета“.

Ставот 5 се брише.

Член 68

Насловот на членот 256 и членот 256 се менуваат и гласат:

„Намалување на надоместокот

Член 256

Кога доверителот или лицето за кое тој одговара придонел за настанувањето на штетата или нејзината големина или отежнувањето на должниковата положба, надоместокот се намалува сразмерно.“

Член 69

Во членот 259 во став 1 по зборовите: „нејзиното исполнување“ се додаваат зборовите: „или неуредно ја исполни“.

Член 70

Во членот 261 во став 2 по зборот „задоцнувањето“ се додаваат зборовите: „или неуредното исполнување“.

Член 71

Во членот 262 во став 4 по зборовите: „со исполнувањето“ се додаваат зборовите: „или неуредното исполнување“.

Во ставот 5 по зборовите: „поради задоцнување“ се додаваат зборовите: „или неуредно исполнување“.

Член 72

Во членот 265 по зборовите: „на задоцнување“ се додаваат зборовите: „односно неуредно исполнување“.

Член 73

Насловот на дел III, насловот на членот 266 и член 266 се менуваат и гласат:

III. КАЗНЕНА КАМАТА

Кога се должи казнена камата

Член 266

„Должникот кој ќе задоцни со исполнувањето на парична обврска, покрај главнината, долгува и казнена камата, утврдена со закон односно со договор.“

Член 74

По членот 266 се додаваат нови членови 266-а и 266-б кои гласат:

„Висина на стапката на казнена камата

Член 266-а

1) Висината на стапката на казнена камата се определува, за секое полугодие, во висина на референтната каматна стапка од основниот инструмент од операциите на отворен пазар на Народна банка на Република Македонија, која важела на последниот ден од полугодие кое му претходело на тековното полугодие, зголемена за десет процентни поени (законска казнена камата).

2) Во договорите помеѓу трговци или трговци и лица на јавното право може да се договори и повисока стапка од стапката на законската казнена камата, но најмногу до една третина од таа стапка (договорна казнена камата).

3) Целосно или делумно е ништовна одредбата со која се договара стапка повисока од стапката на законската казнена камата ако од околностите на случајот, трговските обичаи или природата на предметот на обврската, произлегува дека со вака договорената стапка на казнена камата, спротивно на начелата на совесност и чесност и еднаква вредност на заемните давања како и на одредбите за лихварските договори, е предизвикан очигледен несразмер помеѓу правата и обврските на договорните страни.

4) Пресметката на казнената камата се врши со примена на пропорционалната метода.

5) Кога пресметката на казнената камата се врши за период подолг од една година, пресметаната казнена камата за првата и наредните години од задоцнувањето не се додава на износот на главниот долг.

6) Народна банка на Република Македонија е должна на секој 1 јануари и 1 јули да ја објави референтната каматна стапка од основниот инструмент од операциите на отворен пазар во Службен весник на Република Македонија.

Кога се должи домицилна стапка на казнена камата

Член 266-б

1) Кога паричната обврска е изразена во странска валута или во таква валута е определена, должникот долгува казнена камата според висината на домицилната стапка на казнена камата (законска или договорна) на земјата на потеклото на валутата, односно само домицилната стапка на законската казнена камата, доколку правото на земјата на потекло на валутата не познава договорна казнена камата.

2) Ако правото на земјата на потеклото на валутата предвидува можност на договорна казнена камата, како референтна стапка за определување на висината на стапката на договорената казнена камата ќе се земе домицилната стапка на законската казнена камата.

3) Кога според правото на земјата на потеклото на валутата е дозволена договорна казнена камата, договорената стапка на казнената камата не може да биде повисока од највисоката дозволена домицилна стапка на договорена казнена камата во земјата на потеклото на валутата."

Член 75

Во членот 267 зборос „затезна“ се заменуваат со зборот „казнена“.

Член 76

Во членот 268 збороо „затезна“ се заменуваат со зборот „казнена“.

Член 77

По членот 268 се додава нов член 268-а кој гласи:

„Примена на одредбите за казнената камата

Член 268-а

Правилата од овој закон кои се однесуваат на казнената камата ќе се применуваат на сите должничко - доверителски односи, освен ако за некои од нив поинаку не е определено со друг закон."

Член 78

Во членот 269 ставот 2 се брише.
Ставот 3 станува став 2.

Член 79

По членот 269 се додава нов член 269-а кој гласи:

„Кога должникот е неспособен за исполнување

Член 269-а

1) Побивање на должниковите правни дејствија се врши кога должникот не е во состојба да го исполни побарувањето на доверителот (инсолвентност).

2) За вршење на побивањето на е битен видот на побарувањето кое го има доверителот.

3) Во смисла на овие правила, се смета дека должникот станал инсолвентен кога, по претходно, препорачано или на друг соодветен начин, доставена писмена опомена од страна на доверителот, не ја исполни својата обврска во рок од 90 дена од денот кога му била врачена опомената, а доверителот стори веројатно дека должникот повеќе ги нема во својот имот паричните средства, односно предметите, односно правата на кои се однесува побарувањето.

4) Ова правило се применува и кога должникот во својот имот нема други парични средства, предмети и права кои можат да се искористат за намирување на побарувањето на доверителот.“

Член 80

Во членот 270 по ставот 4 се додава нов став 5, кој гласи:

„5) Кога бесплатното располагање е направено со привиден договор, се применуваат одредбите на овој закон за ништовност на привидните договори.“

Член 81

Во членот 344 во став 2 зборот „Кога“ се заменува со зборовите „Но, кога“

Член 82

Во членот 387 став 3 по зборот „обврската“ се става запирка, а зборовите: „само ако е за тоа овластен со договор“ се заменуваат со зборовите: „ако поинаку не е определено со договорот“.

Член 83

Насловот на членот 388 и членот 388 се менуваат и гласат:

„Висина на стапката на договорната камата

Член 388

1 Стапката на договорната камата страните договорно ја определуваат.

2) Стапката на договорната камата во договорите помеѓу лица од кои барем едното не е трговец, не може да биде повисока од стапката на законската казнена камата која важела на денот на склучувањето на договорот, односно на денот на промената на каматната стапка, ако е договорена променлива каматна стапка.

3) Во договорите помеѓу трговци или трговци и лица на јавното право може да се договори и повисока стапка на договорна камата, но најмногу до висината на највисоко дозволената стапка на договорната казнена камата.

4) Ништовна е одредбата, во овие договори, со која се договара стапка повисока од стапката на највисоко дозволената стапка на договорна камата ако од околностите на случајот, трговските обичаи или природата на предметот на обврската, произлегува дека со вака договорената стапка на договорна камата, спротивно на начелата на совесност и чесност и на еднаква вредност на заемните давања како и на одредбите за лихварските договори, е предизвикан очигледен несразмер помеѓу правата и обврските на договорните страни.

5) Ако каматата е договорена, а не е определена висната на нејзината стапка, помеѓу лицата од кои барем едно не е трговец ќе се применува каматна стапка во висна од една четвртина од стапката на законската казнена камата, а помеѓу трговците или трговци и лица на јавното право ќе се применува каматна стапка во висина од една половина од стапката на законската казнена камата.

6) Ако е договорена повисока каматна стапка од дозволената, ќе се применува највисоката дозволена каматна стапка.

7) Ако помеѓу трговците или трговец и лице на јавното право, во рамките на дозволеното, е договорена повисока стапка на договорна камата од стапката на казнената камата, по задоцнувањето со исполнувањето на паричната обврска тече само договорната камата.

8) Ништовна е одредбата на договорот која предвидува истовремено течење и пресметување на двата вида камати.“

Член 84

По членот 388 се додаваат два нови наслова и члена 388-а и 388-б, кои гласат:

„Кога се должи домицилна стапка на договорна камата

Член 388-а

1) Кога е договорено паричната обврска да биде изразена во странска валута или во таква валута е определена, договорената стапка на договорната камата не може да биде повисока од домицилната стапка на договорна камата на земјата на потеклото на валутата, која комерцијалните банки ја договараат со првокласни должници (должници со подобар бонитет).

2) Кога паричната обврска е изразена во странска валута или во таква валута е определена, при што е договорена камата а не е определена висината на нејзината стапка, доверителот има право на камата во домашна валута по најниската стапка на договорна камата што ја плаќаат комерцијалните банки на девизните штедни влогови по видување, во местото на исполнување.

Камата на камата

Член 388-б

Ништовна е одредбата на договорот со која се предвидува дека на каматата, кога ќе стаса за исплата, ќе почне да тече камата доколку не биде исплатена по нејзината втасаност, освен за депозитите кај банките, штедилниците и другите финансиски институции.“

Член 85

Насловот на членот 389 и членот 389 се менуваат и гласат:

„Зголемување на каматна стапка

Член 389

Дозволена е договорната одредба со која однапред се договара зголемување на годишна каматна стапка, до највисоко допуштената, во случај должникот да не ги исплати стасаните договорни камати на време.“

Член 86

Во членот 403 во став 2 зборот „должник“ се заменуваат со зборот „содолжник“.

Член 87

Насловот на членот 489 и членот 489 се менуваат и гласат:

„Одговорност на продавачот и производителот

Член 489

1) Кога продавачот му предал на купувачот гарантен лист со кој производителот го гарантира исправното функционирање на предметот во текот на определено време, сметајќи од неговото предавање на купувачот, купувачот може, ако предметот не функционира исправно, да бара како од продавачот така и од производителот, да го поправи предметот во разумен рок, кој не може да биде подолг од 45 дена, или ако тоа не го стори наместо него да му предаде предмет кој функционира исправно.

2) Со овие правила не се засега во правилата за одговорноста на продавачот за недостатоци на предметот.

3) Во гаранцијата мораат да бидат наведени правата кои на купувачот му припаѓаат како и јасно наведено дека гаранцијата за исправно функционирање на предметот не влијае на правата на купувачот по други основи.

4) Гаранцијата мора да ги содржи поединостите кои му се потребни на купувачот за остварување на неговите права, а посебно гарантниот рок и територијата за кои гаранцијата важи, како и името односно називот на лицето кое гаранцијата ја издало.

5) Неисполнувањето на овие обврски не влијае на полноважноста на гаранцијата.“

Член 88

По членот 489 се додава нов член 489-а кој гласи:

„Гарантен рок

Член 489-а

1) Траењето на гарантниот рок страните го определуваат спогодбено, но овој рок не може да биде пократок од една година.

2) Ништовна е одредба на договорот со која се определува гарантен рок пократок од една година.“

Член 89

Во членот 490 во став 1 по зборовите: „производителот“ се додаваат зборовите: „или лицето определено од нивна страна“.

Член 90

Во членот 492 во став 1 по зборот „рок“ се става записка и се додаваат зборовите „кој не може да биде подолг од 45 дена“ и се додава записка.

Член 91

Во членот 537 став 1 зборот „законската“ се заменува со зборот „казнена“.

Член 92

Во членот 561 став 2 зборот „законска“ се заменува со зборот „казнена“.

Член 93

Во членот 651 зборовите: „количеството и квалитетот“ се заменуваат со зборовите: „количеството, квалитетот и соодветноста“.

Член 94

Во членот 653 ставот 2 се менува и гласи:

„2) Непредвидливи се оние работи кои треба нужно да се изведат поради осигурување на стабилноста на градежот, спречување на опасности по животот и здравјето на луѓето, околината, природата, другите градежи и предмети и стабилноста на тлото на околното земјиште а е предизвикана од вонредни околности, односно поради спречување на настанување штета во наведените случаи, односно по наредба на надлежните државни органи.“

Член 95

Во членот 655 во став 1 по зборот „исполнување“ се става записка и се додаваат зборовите „а без негово влијание,“.

Во ставот 2 по зборот „завршени“ се става записка и се додаваат зборовите: „а без негово влијание,“.

Член 96

Во членот 656 во став 1 по зборовите: „ако се зголемиле цените на елементите“ се става записка и се додаваат зборовите: „а без негово влијание“ и се става записка.

Член 97

Во членот 657 во став 1 зборовите: „во случаите од претходните членови“ се бришат.

Член 98

Во членот 663 во став 3 по зборот „градеж“ се додаваат зборовите: „или земјиштето“.

По ставот 3 се додава нов став 4, кој гласи:

„4) Истото важи и за лицето кое вршело надзор ако недостатокот на градеж или земјиштето произлегува од некој недостаток во спроведувањето на надзорот.“

Ставовите 4 и 5 стануваат ставови 5 и 6.

Член 99

Во членот 664 во став 1 зборовите: „изведувачот и проектантот“ се заменуваат со зборовите: „изведувачот, проектантот или лицето кое вршело надзор“.

Член 100

Во членот 666 во став 1 зборовите: „изведувачот и проектот“ се заменуваат со зборовите: „изведувачот, проектантот или лицето кое вршело надзор“.

По ставот 2 се додава нов став 3, кој гласи:

„3) Лицето кое го врши надзорот одговара и за недостатоците во извршените работи, ако можело да ги забележи при совесен надзор на работите, но има право да бара од изведувачот соодветен надомест.“

По ставот 3 кој станува став 4, се додава нов став 5, кој гласи:

„5) Изведувачот кој ја надоместил штетата настаната поради недостатоци во извршените работи има право да бара надомест од лицето кое го вршело надзорот на работите во сразмерот во кој овие недостатоци потекнуваат од недостатоците во спроведувањето на надзорот.“

Ставот 4 станува став 6.

Член 101

Насловот пред членот 807 „ОБВРСКА НА НАЛОГОПРИМАЧОТ“ се брише.

Пред насловот „Извршување на налогот како гласи“ се додава насловот „ОБВРСКИ НА НАЛОГОПРИМАЧОТ“.

Член 102

Во членот 812 зборот „затезна“ се заменува со зборот „казнена“.

Член 103

Членот 846 се менува и гласи:

„1) Со договорот за трговско застапување застапникот се обврзува дека за време на траењето на договорот ќе преговара со трети лица за склучување договори во име и за сметка на налогодавачот и ако е така договорено, ќе склучува договори со трети лица во име и за сметка на налогодавачот, а налогодавачот се обврзува да му плати на застапникот, за секој договор кој го склучил или е склучен со неговото дејствување, одреден надомест (провизија).

2) Како застапник нема да се сметаат лицата кои според овој или друг закон се овластени да застапуваат други лица.

3) Налогодавачот може да има, на иста територија за ист вид на работи, повеќе застапници.“

Член 104

По членот 846 се додава нов член 846-а кој гласи:

„Застапување на друг налогодавач

Член 846-а

Застапникот не може без согласност на налогодавачот да преземе обврска, на иста територија и за ист вид на работи, да работи за друг налогодавач.“

Член 105

Насловот на членот 848 и членот 848 се менуваат и гласат:

„Полномошно

Член 848

Застапникот може да бара од налогодавачот да му издаде полномошно.“

Член 106

Во членот 849 зборот „налогодавец“ се заменува со зборот „налогодавач“.

Член 107

Насловот пред членот 850 и членот 850 се бришат.

Член 108

Во членот 851 зборот „налогодавец“ се заменува со зборот „налогодавач“.

Член 109

Во членот 852 зборот „залогодавецот“ се заменува со зборот „налогодавачот“, а зборовите: „бара преземање на“ се заменуваат со зборот „презема“.

Член 110

Насловот пред членот 853 и членот 853 се менуваат и гласат:

„Грижа за интересите на налогодавачот

Член 853

1) Застапникот е должен да се грижи за интересите на налогодавачот и должен е во сите работи што ги презема да постапува во согласност со начелото на совесност и чесност и со внимание на добар стопанственик.

2) Застапникот е особено должен да презема се што е потребно за да посредува или склучува правни работи за коишто е овластен, придржувајќи се притоа кон разумните напатствија на налогодавачот.

3) Секоја поинаква одредба на договорот за трговско застапување е ништовна.“

Член 111

Насловот пред членот 854 и членот 854 се менуваат и гласат:

„Должност за известување

Член 854

1) Застапникот е должен да му ги дава на налогодавачот сите потребни информации за состојбата на пазарот, особено оние што се значајни за секоја посебна правна работа.

2) Застапникот е должен редовно да го известува налогодавачот за исполнувањето на своите договорни обврски, за третите лица кои се подготвени да преговараат со налогодавачот или со него да склучат договор, како и за договорите што ги склучил во име и за сметка на налогодавачот.

3) Секоја поинаква одредба на договорот за трговско застапување е ништовна.“

Член 112

По членот 854 се додава нов член 854-а кој гласи:

„Постапување по упатства

Член 854-а

При водењето на преговори и при склучување на договори, застапникот е должен да постапува по упатствата на налогодавачот.“

Член 113

Во членот 855 во став 1 зборот „налогодавец“ се заменува со зборот „налогодавач“.

Член 114

Во членот 856 зборот „налогодавецот“ се заменува со зборот „налогодавачот“.

Член 115

Во членот 857 во став 1 зборовите: „налогодавецот“ се заменуваат со зборовите: „налогодавачот“.

Член 116

Во насловот на Оддел 3, пред насловот на членот 858 зборот „НАЛОГОДАВЕЦОТ“ се заменува со зборот „НАЛОГОДАВАЧОТ“.

Член 117

Насловот на членот 858 и членот 858 се менуваат и гласат:

„Општо правило

Член 858

1) Налогодавачот е должен во својот однос со застапникот да постапува во согласност со начелото на совесност и чесност и со внимание на добар стопанственик.

2) Кога е потребно за вршење на одредени негови работи, налогодавачот е должен на свој трошок да му стави на располагање на застапникот мостри, нацрти, ценовници, рекламен материјал, општи услови за работење и останата потребна документација.

3) Секоја поинаква одредба на договорот за трговско застапување е ништовна.“

Член 118

Членот 859 се менува и гласи:

1) Налогодавачот е должен да му ги даде на застапникот сите известувања потребни за исполнување на неговите договорни обврски.

2) Налогодавачот е должен, во разумен рок, да го извести застапникот за тоа дали ја прифаќа или одбива понудата, како и за неисполнување на договор во чие склучување учествувал застапникот.

3) Налогодавачот е должен, без одлагање, да го извести застапникот за потребата обемот на неговите работи да се сведе на мерка помала од онаа што застапникот можел основано да ја очекува, за да може застапникот благовремено и во соодветна мера да ја намали својата претприемчивост, инаку налогодавачот ќе одговара за претрпената штета.

4) Секоја поинаква одредба на договорот за трговско застапување е ништовна.“

Член 119

Членот 860 се менува и гласи:

1) Налогодавачот е должен да му исплати на застапникот провизија за договорите што за време на траењето на договорот за трговско застапување биле склучени со негово посредување, како и за договорите што ги склучил застапникот во име и за сметка на налогодавачот, ако за тоа бил овластен.

2) Застапникот има право на провизија и за договорите што ги склучил налогодавачот непосредно со клиентите кои ги пронашол застапникот.

3) Застапникот на кој по основ на договор за трговско застапување му е доверено исклучиво право на посредување на одредена територија или со одредена група клиенти, има право на провизија и за оние договори што налогодавачот ги склучил на таа територија или со тие клиенти без посредување на застапникот.

4) Секој надомест чиј износ зависи од бројот или вредноста на остварените работи ќе се смета за провизија.

5) Застапникот има право на провизија за договор кој налогодавачот го склучил по престанокот на договорот за трговско застапување, ако склучениот договор е последица претежно на дејствувањето на застапникот пред престанокот на договорот за трговско застапување и ако договорот е склучен во разумен рок од престанокот на договорот за трговско застапување или ако понудата на трето лице за склучување на договор стигнала до застапникот или налогодавачот пред престанокот на договорот за трговско застапување.

6) Застапникот го нема правото на провизија утврдена во ставовите 1 до 3 од овој член, ако правото на провизија, во согласност со ставот 5 на овој член, би му припаднало на поранешниот застапник, освен ако со оглед на околностите на случајот би било правично провизијата да се подели помеѓу овие два застапника."

Член 120

Насловот пред членот 861 и членот 861 се бришат.

Член 121

Насловот на членот 862 и членот 862 се менуваат и гласат:

„Износ на провизијата

Член 862

1) Ако износот на провизијата не е определен со договорот или со тарифа, застапникот има право на провизија во износот кој е вообичаен за тој вид на работа, во местото во коешто застапникот ги вршел работите за налогодавачот.

2) Ако застапникот посредувал за налогодавачот во различни места, има право на провизија што е вообичаена во местото каде што се наоѓа неговото постојано живеалиште, односно седиште.

3) Доколку не е можно да се утврди вообичаениот износ на провизија, застапникот има право на провизија во износ кој според околностите на случајот, а особено според бројот и вредноста на работите кои застапникот ги извршил за налогодавачот како и според сложеноста и обемот на посредувањето на застапникот, би бил справедлив."

Член 122

Во членот 863 зборот „налогодавецот“ се заменува со зборот „налогодавачот“.

Член 123

По членот 863 се додаваат три нови члена 863-а, 863-б и 863-в кои гласат:

„Стекнување право на провизија

Член 863-а

1) Застапникот стекнува право на провизија во моментот кога налогодавачот ја исполнил, односно требало да ја исполни својата обврска од договорот помеѓу него и третото лице или ако третото лице врз основа на договорот со налогодавачот е должно прво да ја исполни својата обврска, во моментот кога третото лице ја исполнило односно требало да ја исполни својата обврска, па и тогаш кога тоа не го направила тоа од причина за која што е одговорен налогодавачот.

2) Ако помеѓу налогодавачот и третото лице е склучен договор со сукцесивни исполнувања кои треба да се исполнат во одреден временски период, застапникот стекнува право на сразмерен дел на провизијата во согласност со правилата од став (1) на овој член“.

3) Секоја поинаква одредба на договорот за трговско застапување е ништовна, ако со неа се влошува положбата на застапникот уредена со овој член.

Пресметување на провизијата

Член 863-б

1) Налогодавачот е должен да му поднесе пресметка на провизијата на која застапникот има право на секои три месеци, пресметана за секој месец посебно.

2) Пресметката на провизија мора да ги содржи сите битни елементи врз основа на кои е извршена пресметката.

3) Налогодавачот е должен да му ја пресмета и плати на застапникот тримесечната провизија најдоцна до крајот на месецот што следи по последниот месец на пресметковното тримесечје.

4) Договорните страни можат да договорат пресметковен период пократок од три месеца.

5) Налогодавачот е должен, на барање на застапникот, на свој трошок да му предаде извадок од своите трговски книги кој се однесува на работите кои на застапникот му даваат право на провизија, како и да го извести за сите околности кои имаат влијание на висината на провизијата.

6) Ако налогодавачот го одбие ова барање на застапникот или ако застапникот се посомнева во точноста на податоците во извадокот од трговски книги или ако се посомнева во известувањата кои налогодавачот му го дал, има право да побара овластен ревизор да ги прегледа трговските книги на налогодавачот кои се во врска со податоците од кои зависи висината провизијата и податоците да му ги достави.

7) Секоја поинаква одредба на договорот за трговско застапување е ништовна, ако со неа се влошува положбата на застапникот уредена со овој член.

Губење на правото на провизија

Член 863-в

1) Застапникот го губи правото на провизија ако договорот помеѓу налогодавачот и третото лице не е исполнет од причини што не се на страната на налогодавачот.

2) Доколку, во овој случај, застапникот примил провизија, должен е да ја врати.

3) Секоја поинаква одредба на договорот за трговско застапување е ништовна, ако со неа се влошува положбата на застапникот уредена со претходните ставови.“

Член 124

Во членот 864 во став 2 зборот „налогодавецот“ се заменува со зборот „налогодавачот“.

Член 125

Во членот 865 зборовите: „налогодавецот“ се заменуваат со зборовите: „налогодавачот“.

Член 126

Насловот на Оддел 5, по членот 865, се менува и гласи „ПРЕСТАНОК НА ДОГОВОРОТ“.

Член 127

По насловот на Оддел 5 се додаваат нов наслов и нов член 865-а кои гласат:

„Траење на договорот

Член 865-а

1) Ако не е поинаку договорено, договорот за трговско застапување се склучува на неопределено време.

2) Договорот за трговско застапување склучен на одредено време, престанува со истекот на времето за кое е склучен.

3) Доколку договорните страни продолжат да ги исполнуваат обврските од договорот склучен на определено време и по истекот на времето за кое бил склучен, ќе се смета дека тие склучиле нов договор со иста содржина, на неопределено време.“

Член 128

Насловот на членот 866 и членот 866 се менуваат и гласат:

„Отказ на договорот

Член 866

1) Ако договорот за трговско застапување е склучен на неопределено време, секоја страна може да го откаже со писмено известување упатено до другата страна, почитувајќи ги отказните рокови утврдени во овој член.

2) Должината на отказниот рок е условена од траењето на договорот и изнесува по еден месец за секоја започната година на траење на договорот.

3) Ако договорот траел подолго од пет години, отказниот рок изнесува шест месеци.

4) Страните не можат да договорат пократок отказен рок, но ако договорот подолг рок, тој мора да важи и за двете страни.

5) Ако не е поинаку договорено, отказниот рок започнува да тече првиот ден од месецот кој му следи на месецот во кој на другата договорна страна и е упатено писменото известување за отказот и завршува со последниот ден на последниот месец од рокот.

6) Овие одредби се применуваат и на договорот склучен на определено време, кој поради понатамошното исполнување и по истекот на времето за кое е склучен се смета за договор на неопределено време, со тоа што времето на траење на договорот на определено време се зема предвид при пресметувањето на должината на отказниот рок.“

Член 129

Насловот на членот 867 и членот 867 се менуваат и гласат:

„Раскинување на договорот

Член 867

1) Од сериозни причини кои мора да бидат наведени, а особено поради неисполнување на договорните обврски на другата страна или заради променети околности, секоја страна може да го раскине договорот склучен на неопределено време без отказан рок, односно да го раскине договорот на определено време пред истекот на времето за кој е склучен.

2) Ова право страните не можат да го исклучат или ограничат.

3) Доколку изјавата за раскинување на договорот на неопределено време е дадена без постоење на сериозни причини, таа се смета како изјава за отказ со редовен отказан рок.

4) Договорната страна има право на надомест на штета ако другата договорна страна немала сериозна причина за раскинување на договорот.

5) Неоснованото раскинување и дава право на другата страна да го раскине договорот на неопределено време без отказан рок, односно да го раскине договорот на определено време пред истекот на времето за кое е склучен.“

Член 130

По членот 867 се додава нов Оддел 5-а кој гласи: „Оддел 5-а ПОСЕБЕН НАДОМЕСТ“

Член 131

Насловот на членот 868 и членот 868 се менуваат и гласат:

„Право на посебен надомест

Член 868

1) По престанокот на договорот, застапникот стекнува право на посебен надомест ако налогодавачот пронашол нови клиенти или значително му се зголемил обемот на работење со постојните клиенти, а налогодавачот и по престанокот на договорот имал значителна корист од тие клиенти, ако плаќањето на тој надомест може да се оправда од околностите на случајот, особено поради губењето на провизијата од работењето со тие клиенти.

2) Правото на посебен надомест настанува и во случај кога договорот престанал поради смрт на застапникот.

3) При утврдувањето на посебниот надомест треба да се води сметка и за провизијата што застапникот ја добил за договорите склучени по престанокот на договорот со налогодавачот, како и можната забрана или ограничување на вршењето на дејност по престанокот на односот со налогодавачот.

4) Износот на посебниот надомест не може да го надмине износот на просечната годишна провизија во последните пет години, а ако договорниот однос

траел пократко од пет години, износот на просечната годишна провизија за време на траењето на договорот.

5) Во однос на извадоците од трговските книги на налогодавачот и известувањето за околностите кои имаат влијание на висината на посебниот надомест, на соодветен начин ќе се применуваат одредбите од овој закон за правата на застапникот при пресметувањето на провизијата.

6) Плаќањето на посебниот надомест не го исклучува правото на застапникот да бара надомест на штета која ја надминува висината на посебниот надомест."

Член 132

По членот 868 се додаваат три нови наслова и члена 868-а, 868-б и 868-в кои гласат:

„Причини што го исклучуваат правото на посебен надомест

Член 868-а

Налогодавачот не е должен да плати посебен надомест ако:

- застапникот го откажал или го раскинал договорот, со тоа што застапникот и тогаш има право на посебен надомест ако причината за раскинувањето или откажувањето на договорот била на страната на налогодавачот, односно го раскинал или откажал договорот поради својата старост или болест која го спречува да го продолжи договорниот однос;
- налогодавачот го раскинал договорот поради однесување за кое е виновен застапникот и
- врз основа на спогодба со налогодавачот, застапникот го пренел договорот на некое друго лице.

Губење на правото на посебен надомест

Член 868-б

Застапникот го губи правото на посебен надомест, како и правото на надомест на штета, ако во рок од една година од денот на престанокот на договорот не го извести налогодавачот дека ќе ја побарува нивната исплата.

Забрана на ограничување или исклучување на правата на застапникот

Член 868-в

Договорните страни не можат пред престанокот на договорот за трговско застапување да ги ограничат или исклучат правата што застапникот ги има според овој оддел од законот."

Член 133

По членот 868-в се додава нов Оддел 5-б кој гласи „ нов Оддел 5-б ДОГОВОРНА ОДРЕДБА ЗА ЗАБРАНА ИЛИ ОГРАНИЧУВАЊЕ ЗА ВРШЕЊЕ НА ДЕЈНОСТ“.

Член 134

По членот 868-в и насловот „ДОГОВОРНА ОДРЕДБА ЗА ЗАБРАНА ИЛИ ОГРАНИЧУВАЊЕ ЗА ВРШЕЊЕ НА ДЕЈНОСТ“ се додаваат нов наслов и член 868-г кои гласи

„Забрана или ограничување за вршење на дејност

Член 868-г

1) Договорните страни можат да се договорат дека застапникот по престанокот на договорот нема да смее да врши, во целост или делумно, дејност на трговско застапување.

2) Таквата договорна обврска ќе биде важечка ако е во писмена форма и ако се однесува на истата територија, истите лица или истата стока на кои се однесувал и договорот за трговско застапување.

3) Кога договорот за трговско застапување ќе престане поради причини кои се на страна на налогодавачот, ваквата договорна одредба го обврзува застапникот само ако налогодавачот по престанок на договорот му исплати посебен надомест и ако, за време на траењето на забраната или ограничувањето за вршење на дејност, му плаќа дополнителен месечен надомест во износ кој е еднаков на просечениот месечен износ на провизија на која имал право во последните пет години, а ако договорот траел помалку од пет години, во износ кој е еднаков на просечен месечен износ на провизија на која имал право за време на траењето на договорот.

4) Договорната одредба за забрана или ограничување за вршење на дејност го обврзува застапникот најдолго две години по престанокот на договорот.

5) Доколку застапникот го раскине договорот поради причина за која е виновен налогодавачот, тој е овластен во рок од еден месец од денот на раскинување на договорот, со писмена изјава да го извести налогодавачот дека нема да ја почитува одредбата за забрана или ограничување за вршење на дејност.

6) Секоја поинаква одредба за забрана или ограничување на дејност е ништовна, ако со неа се влошува положбата на застапникот уредена со овие одредби.“

Член 135

Во членот 1023 став 2 по зборовите: „надлежен суд“ се додаваат зборовите: „или од нотар“.

Во ставот 3 по зборот „судијата“ се додаваат зборовите: „односно нотарот“.

Член 136

Во членот 1026 по зборот „отстапувањето“ се додаваат зборовите: „судот односно нотарот ќе го поучи“, а по зборот „отстапителот“ се додава зборот „дека“.

Член 137

Во членот 1030 во став 1 по зборовите: „надлежен суд“ се додаваат зборовите: „или од нотар“.

Во ставот 2 по зборот „судијата“ се додаваат зборовите: „односно нотарот“.

Член 138

Насловот на членот 1139 и членот 1139 се бришат.

ПРЕОДНИ И ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ

Член 139

Одредбите од членовите 35, 63, 73, 74, 75, 76, 77, 83, 84, 85, 91, 92 и 102 од овој закон ќе се применуваат од 1 јули 2009 година, освен одредбата која се однесува на обврската на Народна банка на Република Македонија на секој 1

јануари и 1 јули да ја објави референтната каматна стапка од основниот инструмент од операциите на отворен пазар во Службен весник на Република Македонија кои ќе се применуваат од денот на влегувањето во сила на овој закон.

Член 140

Со денот на отпочнувањето на примената на одредбите од членовите 73 и 74 на овој закон, со исклучок на одредбата која се однесува на обврската на Народна банка на Република Македонија на секој 1 јануари и 1 јули да ја објави референтната каматна стапка од основниот инструмент од операциите на отворен пазар во Службен весник на Република Македонија, престанува да важи Законот за висината на стапката на затезната камата („Службен весник на Република Македонија“, бр. 65/92 и 70/93).

Член 141

На облигационите односи кои настанале пред влегување во сила на овој закон, ќе се применуваат одредбите од Законот за облигационите односи („Службен весник на Република Македонија“, бр.18/2001, 04/2002 и 05/2003).

Член 142

Одредбите на овој закон за одговорноста за неисправен производ нема да се применуваат на производите пуштени во промет пред влегувањето во сила на овој закон.

Член 143

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавување во „Службен весник на Република Македонија“.